

Κ

n° 919

Οικιακή ψυχαγωγία

Του Άθω Δημουλά

Τα πάθη του νεαρού Γκαίτε

Ένας ανεκπλήρωτος έρωτας, μια εμβληματική ιστορία και ο Τόμας Μαν, που ξαναέγραψε την ιστορία.

Πόσο πιο φτωχή θα ήταν η λογοτεχνική ιστορία, αλλά και η δυναμική του ρομαντικού κινήματος, ακόμα και η αίσθησή μας ως προς το τι συνιστά μια τραγική ερωτική ιστορία, αν το καλοκαίρι του 1772 ο 23χρονος και τότε ακόμη άσημος ποιητής Γιόχαν Βόλφγκανγκ φον Γκαίτε δεν είχε γνωρίσει και ερωτευτεί με πάθος, αν και μονόπλευρα, την κατά τέσσερα χρόνια νεότερή του Λόττε Μπαφ. Η κοπέλα είχε προτιμήσει να μείνει πιστή στον αρραβώνα της με έναν δικηγόρο ονόματι Γιόχαν Κρί-

στιαν Κέστνερ (φίλο του Γκαίτε), τον οποίο πράγματι λίγο αργότερα παντρεύτηκε. Το μόνο που μπορούσε να κάνει ο Γκαίτε ήταν να μεταφέρει τη θλίψη του στο χαρτί, και κάπως έτσι δυο χρόνια αργότερα προέκυψαν τα «Πάθη του νεαρού Βέρθερου». Ο Γκαίτε χαρίζει τον πόνο του στον ήρωα του τίτλου που θρηνεί την αγάπη του για μια Λόττε: «Είναι για μένα ιερή. Κάθε πόθος σωπαίνει ενώπιόν της» (εκδ. Άγρα).

Ο θόρυβος που προκάλεσε ο «Βέρθερος» σε όλη την Ευρώπη

χάρισε στην αληθινή Λόττε μεγάλη φήμη: πέρασε τη ζωή της ως η μούσα του πιο επιδραστικού μυθιστορηματος της εποχής, ενώ ο ατελέσφορος έρωτας στον οποίο στοιχειωδώς ενεπλάκη συνέχισε να εξάπτει τη φαντασία μέχρι και πολύ αργότερα. Άλλωστε, η αφορμή για όλα αυτά είναι η νέα έκδοση του μυθιστορηματος «Η Λόττε στη Βαϊμάρη» (εκδ. Πατάκη) του Τόμας Μαν, στο οποίο ο συγγραφέας φαντάζεται μια δεύτερη συνάντηση ανάμεσα στη Λόττε και στον Γκαίτε μισό αιώνα μετά.

© Isadora/Leemage via AFP/Visualhellas.gr

Η ζωή που δεν έζησε

Η «Λόττε στη Βαϊμάρη» είναι το πρώτο μυθιστόρημα του Μαν μετά το Νόμπελ και γράφτηκε την περίοδο της αυτοεξορίας του από τη Γερμανία λόγω του ναζιστικού καθεστώτος. Αρχικά είχε στο μυαλό του ένα διήγημα, το οποίο εξελίχθηκε σε αυτό το πληθωρικό, πολυσέλιδο μυθιστόρημα που εκδόθηκε τελικά το 1939. Η Λόττε, χήρα, επιστρέφει στη Βαϊμάρη για να συναντήσει την αδερφή της, ωστόσο επί της ουσίας επιθυμεί να δει τον φημισμένο συγγραφέα που κάποτε έκανε διάσημη μια εκδοχή του εαυτού της. Από τις σελίδες του μυθιστορηματος περνά ένα πλήθος χαρακτήρων και ο Μαν ξαναγράφει την ιστορία ή μάλλον την επινοεί, φιλοσοφεί, παρωδεί, προβληματίζεται και τελικά εμφανίζει τον ίδιο τον Γκαίτε κρυφοκοιτάζοντας στο μυαλό του. Ο Γκαίτε για τον Μαν υπήρξε γενικά ένα σημείο αναφοράς, έμμεσα ή άμεσα, όπως εδώ ή όπως στο αμέσως επόμενο μυθιστόρημά του, «Δόκτωρ Φάουστους».

Good Life

Αυτό που σε κάνει αθάνατο

Η νεανική αυτή περιπέτεια του Γκαίτε δεν θα μπορούσε να μην έχει απασχολήσει και τον κινηματογράφο: η ταινία «Goethe!» του 2010 (φωτογραφία), γερμανική παραγωγή, αποτελεί μια ελεύθερη προσέγγιση στην ιστορία που γέννησε τον «Βέρθερο», με τον σκηνοθέτη Φίλιπ Στουλτζ να προχωράει πέραν του πλατωνικού τη σχέση του Γκαίτε με τη Λόττε. Ο έρωτάς τους παραμένει βέβαια αδύνατος και τελικά η Λόττε λείπει στον απελπισμένο Γκαίτε ότι οι δυο τους θα είναι για πάντα μαζί, αν όχι σε αυτή τη ζωή, τότε

στην ποίηση. Παρά τις σημαντικές ιστορικές ανορθογραφίες, αυτή η φράση μάλλον θα ταίριαζε στον Γκαίτε, καθώς υπογραμμίζει την έννοια του υψηλού και προβάλλει τη σημασία του συναισθήματος που υπερβαίνει την ίδια τη ζωή, την ικανοποίηση που προσφέρει ο έρωτας ή η ποίηση, αλλά όχι η πεζότητα της άχαρης καθημερινότητας και της συντηρητικής κοινωνίας. Η Λόττε Μπαφ-Κέστνερ, κατά σύμπτωση, γεννήθηκε σαν αύριο, στις 11 Ιανουαρίου του 1753. Ο έρωτας και η ποίηση την έκαναν αθάνατη. ■